

**Bot emot förtal. En predikan
öfver Matth. xviii. 15, 16, 17.
Öfversatt ifrå...**

Wesley, John,

1700-1829 73 Nbc

THE

OF

THE

OF

OF

OF

OF

LONDON

Printed by R. Clarendon and Co. at the University Press, Oxford.

1884

Öfverfättarens Företal.

Älskelige Läsare,

NÄPPELIGEN lär något gifwas som mera hindrar Gudsfruktan och befrämjar ogudaktigheten, än en förtalande tunga. Dets rätta namn är: *Det oroliga onda, full med dödligt förgift.** Näppeligen gifwes någon wederslyggeligare Christen och skadeligare medlem uti et Samfund, än en bakdantare. Om honom säges med skäl: *En endaste skalk förderfwar mycket godt.†*

Uti denna Predikan, som en Gudfruktig Engelsk Lärare † hållit och genom trycket gjort allmän, anföres det rätta botemedel emot förtal. Ämnet är afhandlat både tydeligen och grundeligen. Du hänwises derföre til Predikans andäktiga genom läsande och noga betraktande.

* Jac. iii.

+ Ecclef. ix.

† Herr John Wesley.

Wil du förut igenom ögna detta korta företal; så torde det bidraga til ändamålet, at wäcka affsky för den, i Guds och människors åsyn wederslyggeliga belackelses lasten, och at bereda dig til at nyttja botemedlet deremot.

Förtalare, som dömer din nästa, *menar du, at du skall undfly Guds dom?** När et falskt witne lämnar den anklagade rum och lägenhet at förswara sig; så betager belackaren sin nästa tillfälle dertil. Döm deraf, hwilkendera är nedrigare, hwilkendera är skadeligare. Herren *hatar det förre;†* war säker, Han älskar intet den fenare, som öfwerträder Hans heliga befallning: *Du skalt icke wara en bakdantare ibland dit folk.‡*

Min Wän, *ho äst du som dömer en annan? §* Ho och hurudan är du i dit hjerta? Ho och hurudan i din lefnad? Om dit hjerta, under en opartisk granskning *fördömer dig* för mycket förderf och flora brister; kom ihog, at *Gud är större* i helighet och kunskap, än dit hjerta, och *wet allting*, som du felat och felar uti.||

Akta dig at gå in uti Guds Domare rätt. Du kan wara mistagen i dit dömande. Til efwentyrshwad du håller för fel hos nästan, är intet så.

* Rom. ii. † Prov. vi. ‡ Lev. xix. § Jac. iv. || 1 Joh. iii.

Eller, om din nästa werkeligen begått fel, kan hända, at han redan ångrat och intet mer begär det samma. Du har sedt honom uti desz fall i frestelsens stund, men intet uti desz bättring, då Gud uprättat honom. Eller, är du wifs, at han intet legat på sina knän, bedit inför Nåde Thron om synda förlåtelse och kraft til synda förfakelse? Ehuru hård din dom är emot honom, torde hända, at desz eget samwete dömt honom ännu hårdare. Wil du nu anklaga honom, som Jesus wil förswara? Wil du störta honom, som Frälsharen wil uprätta? Kanfke den, hwilken du förtalar, är ibland deras antal, som hafwa rättighet at göra tillämpning uppå sig utaf dessa Herrans ord: *Den sina missgerning bekänner och öfwergifwer, han skall få barmhertighet.* Kommer til Mig, i alle som arbeten och ären betungade; och Jag wil wederquäcka eder.†* Korteligen sagt: Wi äro oskickelige at döma om andras brifter; ty wi weta intet alla omständigheterna i deras sammanhang, som dertil bidragit och som de samma åtfölgt. Alt detta är endast Gudi bekant, derföre har Han ock förbehållit endast Sig rättigheten at döma. Han är allena owäldug och wil i Sinom tid *uppenbara all hjertans anslag*, samt frambringa i ljuset, hwad nu i mörkrena fördolt är. Han har ock Sina Embetsmän, hwilke Han

* Prov. xxviii.

† Matth. xi.

fatt til Cudar på jordene, at döma rätt. Döme
dessa, enligt Lagen, och din förtalande tunga
tige härefter!

För öfrigit: om din nästa har sina fel, har han
ock icke sina dygder? Har han sin skugga, så
har han ock sin klarhet. Hwarföre skulle man
intet se honom få på den ena, som på den andra
sidan? Hvilken är utan sina swagheter? Är
du den same? Wet du intet ondt med dig? Har
du aldrig felat? Om intet just med sama fel som
nästan, dock med andre, til eswentyrers flörre.
Hwarföre skulle du wara så sträng emot andra
och så lindrig emot dig sjelf? Wäntar du mera
wisdom, försiktighet, kärlek, gismildhet, tjenst-
aktighet, ödmjukhet, långmodighet, försonlig-
het, Gudaktighet hos nästan; käre, förelys
honom med efterdömen deruti och i all dygd;
under Guds wällsignelse torde du då förbättra
den, hwilken du nu med dit tadel förderfwar; ty
exempel werka mer än reglor. Och i det fall
*skall du weta, at den som omwänder en syndare af
hans wägars willo, han frälsar ena själf ifrå
döden och skyler all öfwerträdelse.** Bed Gud,
bed hjerteligen, bed dageligen om uplysning at
känna dig sjelf, då torde du finna dig mer, och
andra mindre tadelwärde, och i det fallet kan du

undgå Den Altseendes tilwitelse: *Hvad ser du et grand uti din broders öga; men en bjelka uti dit egit öga warder du intet warse? Du skrymtare, tag först bort bjelkan utu dit öga, och sedan se til, at du kan uttaga grandet som är i dins broders öga.**

Huru mycken bitterhet är icke uti bakdantarens hjerta? Huru mycket af den *wisdom som icke är kommen ofwan efter, utan är jordisk, människlig och djefwulsk.*† Nådenes flyrka wisar sig bäst medelst fördrag af andras swagheter. Och vår bristfällighet är då störst, när man mest tadlar andras. Belackaren är gemenligen den straffbaraste, och derföre som oftastöker at bemantla sina egna laster medelst tadlande af andras brister. När få tilgår, ej under at han får upskära hvad han utfätt; ej under, at han får betalningen i dubbelt mått.

Huru förwänd är icke förtalarens kärlek? Hos honom finnes för mycket af den egna och för litet af nästans. Hwarest den förra öfwerflödar, der brister den senare. Derföre: *Hålle ingen mer af sig än honom bör hålla.* Tänke intet högt om sig sjelf; få warder Gud honom

* Luc. vi.

† Jac. iii.

wälsignande med kärleksfens anda, som är utan skrymtan, som intet tänker argt, som intet talar illa, utan wäl och wälsignar efwen dem, som gå efter ens argsta.*

Huru brister icke tadlaren uti den fanna dygden som är medlidande? Werlden är nedfänkt uti det onda, och hwad Guds Församlings tillstånd angår, så liknar det et sjukhus, hwarest alla äro patienter och efwen de bäste tarfwa at läkas.

Men skall man då anse dygd och last för lika? Ingalunda. Kärleks lagen befäller intet detta; utan twärt om, at den förra bör högt aktas, och den senare fattas affky före. Dock, kärleken skylar all öfwerträdelse.† Den drar et täckelse öfwer nästans fel och uptäcker intet dem mer än sina egna. Man föker intet utspida, utan at dölja dem; ej at föröka och förwärra, utan at förminska och mildra. Det är tids nog at frambringa dem för öpen dag, när man enligit lagen dertil är förpliktad.

Kärleksfens Gud gifwe dig och mig mera kärlek! Då skole wi tänka och tala mera godt och mindre ondt om nästan; då skole wi döma andra med mildhet och ofs sjelfwa med stränghet; då

* Rom. xii.

† 1 Pet. iv.

ätlyde wi Den kärleksrike Frälsarens befallning:
*Dömer iche, och då, men intet annars kunne wi
trösta oss af Hans nådiga förläkran, så warden i
iche dömde: fördömer iche, så warden i iche
fördömde.**

A. M.

London, den 7 Mart.
1780.

* Luc. vi.

1871

State of D. C. ...
...
...
...

...

...

Bot emot Förtal.

MATTH. xviii. 15, 16, 17.

Om tin broder syndar dig emot, så gack och straffa honom emellan dig och honom allena: hörer han dig, så hafwer tu förwärfwat tin broder.

Men hörer han dig iche, så tag ännu med dig en eller två, på thet all sak skall bestå wid twäggia eller treggia witnens mun:

Hörer han them iche, så säg thet församlingena, hörer han iche församlingen, så håll honom såsom en hedning och Publican.

FÖRTALER iche hwarannan, säger en Herrans Apostel: en lika tydelig befallning som denna: *Tu skalt iche dräpa.* Men hwilken äfwen ibland de Christne aktar detta bud? Ja, huru få äro iche de, som förstå det samma? *Hwad är förtal?* Det är intet, såsom somlige mena, det samma som at *beliuga* eller *skända*. Alt hwad man säger, kan wara fant som Bibeln; och lika fult är det man säger förtal. *Förtal* innefattar hwarken
mer

mer eller mindre, *än at tala illa om en frånwarande person*: at berättä något ondt som någon werkeligen giordt eller sagt, hwilken ej är närwarande när det om honom berättas. För exempel: om du skulle sedt någon drucken eller hört någon swärja, och sedan i des frånwaro berättar detta om honom, då förtalar du honom. Förtala kallas ock understundom *bakdanta, baktala, belacka, wanrykta*. Här emellan och *sqwaller* är liten eller ingen skillnad. Sker berättelsen på et mildrande sätt, likasom man wille yttra sin godhet och ömhet för den man talar om, och säger sig hoppas at faken ej torde wara så aldeles stygg, då kallas det *tafslande* eller *hwiskande*. Men på hwad sätt det ock sker, så är faken den samma. Samma til des wäsende, om icke til sättet. Förtal är förtal. Och detta Herrans bud, *Förtaler icke hwarannan*, trampas under fötten, när man talar om nästans fel, då han ej är närwarande at kunna förswara sig.

2. Huru allmän är icke denna synden uti alla stånd? Huru rusa icke härtil höge och läge, rike och fattige, wise och fåkunnoge, lärde och olärde? Folk, som i alt annat äro skiljaktige ifrån hwarannan, förena sig helt troget häri. För öfrigit olika, häruti lika. Huru få äro icke de, som inför Gud kunna säga: "*Jag är fri för denna synden*. Jag hafwer satt mig före, jag wil taga til wara, at jag icke syndar med mine tungo. Jag hafwer satt et läs för mina läppar och håller min tunga tillbaka
likasom

lika som med betfel." Uti hvad sällskap har du varit en eller annan time, hvarest icke samtalet kryddats med förtal? Och bedröfveligit at säga: denne lasten äro ej heller de frie före, som i allmänhet ha Gud för ögonen, och verkligen åstunda at hafva et godt samvete inför Gudi och mannom.

3. Och juft för det, at denna synden är så allmän, så är den ock svår at undvika. På alla sidor äro vi därmed så omgifne, at om vi ej äro innerligen öfvertygade om des farlighet och städse på vår vakt; så följa vi lätteligen strömen åt. Härutinnan är nästan hela människo släktet lika som i en sammangaddning emot oss. Och deras exempel insmyger sig och besmittar oss, man vet intet huru. Dessutan får denna lasten sit förord innan efven som utanifrån; ty knapt gifves något elakt lynne eller någon ond böjelse i hjertat, som icke tillfälligtvis förnöjes deraf, och följakteligen böjer oss dertil. Vårt *högnod* näres och förnöjes at berätta andras fel, ifrå hvilka vi tro oss sjeltve vara frie. *Vrede, hämd, afound, egennytt*a, jemte andra onda lustar äro gratifierade, få fri lust och lösare tömar medelst förtal af nästan, som är oss misshagelig. Och i många fall, då människorne omtala nästans synder, så underhålla och nära de sina egna *dårahtiga* och *skadeliga begär*.

4. Förtal är så mycket svårare at akta sig före, som det ofta insmyger sig under sagert sken. Vi

tala således ofta belials barnas språk, utaf hvad vi sjelfve inbilla oss, en ädelmodig (det är väl om vi ej säga helig) ifver emot dessa nedriga själar. Vi fynda likasom af blott hat til synden. Vi tjena fatan under sken af ren nit för Gud. I affikt at straffa de onde, göra vi sjelfve ondt. Så föka lustarne at försvara sin vanart och smyga fynd uppå oss under helighets manteln!

5. Men är der ingen utväg at undvika snaran? Utan all tvifvel är der. Vår Vällignade Frälsare har uttakat en tydelig väg för Sina efterföljare, ni ofvan anförde ord. Ingen, som varsamt och stadigt vandrar på den samma, faller någonsin uti förtals synden. Denna regeln är ofelbar antingen at förekomma, eller at bota förtal. Uti föregående verferne hade Frälsaren sagt: *Ve verldene för förargelse skull.* Ofägeligit ondt hänleder sit ursprung ifrån denna bedröfveliga källan. (*Förargelse* är alting hvarigenom en är hindrad uppå, eller afvänd ifrån Herrans vägar.) *Ty förargelse måste ju komma.* Sådan är sakernas beskaffenhet, sådan är människo släktets svaghet, dårskap, öndska. *Dock ve the människo, olyckelig är den människan, genom hvilken förargelse kommer. Derföre är det så, at din hand, din fot, dit öga är dig til förargelse.* Om det kärafte hvad du äger, den älskeligaste och nyttigaste människa är dig til hinders, eller afvänder dig ifrån vägen, *hugg den af, rif det ut och kasta det ifrån dig.* Men huru kunna

kunna vi undgå at förarga somlige, och at bli förargade af andre? I synnerhet om de ha orätt och vi se det med våra egna ögon? Vår Frälzare lärar oss här, huru: Han faställer en säker method at undvika förargelse och förtal tillika.

Om tin broder syndar dig emot, så gack och straffa honom emellan dig och honom allena: hörer han dig, så hafver tu förvärfvat tin broder. Men hörer han dig iche; så tag ännu med dig en eller toå, på det all sak skall bestå vid tväggia eller treggia vittnens mun: Hörer han them iche, så säg thet Församlingena: hörer han iche församlingen, så hålt honom såsom en hedning och Publican.

I.

1. Först: *Om tin broder syndar dig emot, så gack och straffa honom emellan dig och honom allena.* At just efter bokstafven följa denna första regeln, så mycket möjligt är, det är aldrabäst. Derför, om du ser med dina egna ögon en broder, en med-Christen begå en oemotfägelig synd, eller hörer det med dina egna öron, så at du omöjeligen kan tvifla om gerningen, då är saken klar å din sida; nyttia det aldrärförsta tillfälle at gå til honom, och om du får tilträde, *straffa honom emellan dig och honom allena.* Men man måste vara ganska angelägen, at detta sker med *et rätt sinne* och på *et rätt sätt.* Utgången af bestraffningen beror

til en stor del uppå sinnet och fättet huru den sker. Derföre underlåt intet at troget bedja Gud, at bestraffningen måtte ske med stilla och faktmodig anda, med en djup, innerlig och genomträngande öfvertygelse, at det är allena Gud, som bevarat dig ifrån samma felsteg, och om något godt utträttas genom dit tal; så är det Herren allena Som gör det. Bed at Han måtte bevara dit hjerta, uplysa dit förstånd och styra din tunga til fädana ord, som Han behagar välfigna. Se til at du talar med ödmjukhet, mildhet, vänlighet; *ty mannens vrede gör icke det rätt är för Gudi. Om han råkat falla uti någon synd, så kan han ej på annat sätt bli uprättad, än med faktmodig anda.* Motläger han sanningen, så bringas han ej til des kundskap, utan genom mildhet. Icke des mindre, tala med ömaste kärlek, *som mycket vatn ej kan utsläcka.* Om kärleken intet är öfvervunnen, så segrar den öfver alt: ho kan uttala kärlekens styrka? Bevisa honom din kärlek, och dymedelt *varder du samlande glöddande kol på hans hufvud.*

2. Men se til at efven fättet, huru du framför dit tal, är enligt med Christi Evangelium. Undfly alting i dine ögnkast, åthäfvor, ord, röst och stämma som finakar af högmod eller sjelf-myndighet. Med yttersta flit akta dig för alt befallande och lärande, som visar sjelfklokhet; alting som liknar förmätenhet, och liksom man sjelf vore något. Tag vara för den minsta liknelse til sidvördnad och

och förakt. Med lika granlagenhet akta dig äfven för minsta sken til wrede; och änskönt du brukar all tydelighet, dock äfven den minsta skymt vare fierran, lika så all skändelig anklagan; all annan hetta vare utfläkt, och allenast kärleks lågan brinnande. Framför alt, vare fierran efven all skugga til hat och öndska: lät aldrig bittra och trumpna talsfätt höras, utan krydda talet med ljuflighet och vänlighet, at alting må synas, såsom det bör flyta af kärlek i hjertat. Denna behageligheten behöfver dock intet hindra dig ifrån at tala alfvarfamt, och med anständig myndighet; så mycket sig göra låter, nyttia *Skriftens* ord; ty inga äro så kraftiga som de, och såsom i Hans åsyn, Hvilken kommer at döma lefvande och döda.

3. Är tilfället dig betagit, at personligen tala til honom, eller får du ej tilträde; så må du göra det genom et fänninge bud, en gemensam vän, hvars försiktighet och upriktighet du med trygghet kan lita uppå. En sådan person, då han talar i dit namn, och på sådant fätt som ofvan är anført, kan i det mästa upfylla din plats, och så uträtta ärendet at ändamålet vinnes. Allenast se til, at du ej inbillar dig brift på tilfälle, för at undvika obehageligheten af en slik skyldighets fullgörande; tag ej heller för afgort, at du intet får tilträde, när du aldrig gordt försök därtil. När du self har tilfälle at tala, det är fast bättre. När man kan uträtta sit eget ärende, behöfver

man ej nyttia en annan. Men det är bättre at göra genom en annan, än at aldeles intet göra. Detta fteget är bättre än intet.

4. Men om du hvarken fielf kan uträtta det, ej heller finner något påliteligt fänninge bud. Om det verkligen få förhåller fig, få återstår at du må skrifva. Och faken kan understundom få förhålla fig, at den skrifteliga bestraffningen är den tjenligaste. För exempel: om den, med hvilken vi hafva at göra, är af få hetligt och häftigt sinnelag, at han ej gern tål bestraffning, i synnerhet ifrån sin jämlike eller den ringare, då kan ofta faken få framföras och mildras genom skrifvande, at den blir drägeligare. Dessutan vill mången läfa de ord som han ej tål höra. Derigenom blir ej högmodet få mycket flött, ej heller hedern få ömt rörd. Och lät vara, at verkan vore ringa i början, torde hända at skrifvelsen bevärdigas med et nytt genom läfande, och efter nogare befinnande lägges innehållet på hjertat, som förut var ringa aktadt. Om du underteknar dit namn, få kommer det mäft på et ut med dit munteliga tal: Och detta skulle man altid göra, dereft icke desto synnerligare hinder ligga i vägen.

5. Det bör granneliga märkas, at detta är, icke allenast et fteg som vår Herre befaller, at vi nödvändigt skole taga, utan ock, at detta är det första, som vi skole taga, innan vi förföka något annat.

Ingen

Ingen undanflygt, intet val af något annat är tillåtit: denna är vägen, vandra du den samma. Det är sant, Han pålägger oss, om nöden få fordrar, at taga *tvänne andra steg*. Men de skola, hvardera i sin ordning, följa det första, men ingalunda gå förut. Mycket mindre är tillåtit at taga någon annan utväg, hvarken förut eller efteråt. At göra något annat, eller at ej göra detta, är lika oförvarligt.

6. Ursäkta dig ej, för det du afviker härifrån, medelst sägande: "Men jag talte ej för någon, förän jag var så betungad, at jag intet kunde afhålla mig derifrån:" Du var förtungad, du bar en svår börda! Det är intet underligt at du var, med mindre dit samvete var härdat; ty synden låg för din dör, des skuld tyngde dig för det du åhidosatte Guds klara befallning. Din skyldighet skulle varit, at genast *gå til din broder och straffa honom emellan tig och honom allena*. Om du ej gjorde detta, huru kunde du annat än bära en tung börda, (så framt icke aldeles förhärdad) då du trampade Herrans befallning under foten, och *hatade din broder i dit hjerta*? Och hvad utväg har du funnit at befria dig ifrå denna bördan? Gud straffar dig för en efterlåtenhets synd, för det du intet bestraffar din broder för des begångna synd; och du tröstar dig sielf, under Herrans bestraffning, medelst begående af en ny synd, då du förtalar din broder och berättar des fel för en annan! Ro och lifa som vinnes med synd, är altför dyrköpt. Jag hoppas

hoppas til Gud, at du ej får någon ro, utan blir mer och mer betungad och bekymrad, *til des du går til din broder, och låter honom, men ingen annan veta des fel.*

7. Jag vet allenast et enda undantag ifrån denna reglan. En så besynnerlig händelse kan ges, då det är nödigt at anklaga den brotliga, änskönt han är frånvarande, för at beskydda den oskyldiga. För exempel: du har dig bekant en anläggning som någon har i sinnet emot sin nästas egendom, välfärd eller lif. Nu kan faken få förhålla sig, at ingen annan utväg ges til at förekomma verkställigheten af en sådan anläggning, än et skyndsamt upptäckande deraf för honom, emot hvilken den är ämnad. I detta fall måste denna regeln åsidofättas, såsom ock Apostelens, då han säger: *Förtaler icke hvarannan.* Det är således lofgifvit, ja vår skyldighet at tala ondt om nästan, at dymedelt hindra honom ifrån at skada andra och sig self tillika. Men emedlertid kom ihog, at alt förtal är i sin egen natur et dödeligt gift. Förden skull, om du understundom är nödfakad at nyttia det såsom läkemedel, bruka det med fruktan och bafvan; väl vetande, at det är et farligt läkemedel, hvars bruk, endast den yttersta nöden ursäktar. Följakteligen grip dertil få fällan som görligit är, och aldrig, undantagandes i största nödfall, ja efwen då, på det aldrasparfammaste sätt, allenast så mycket, som til ändamålet nödvändigt

dig tarfvas. Vid alla andra tilfällen: *gack och straffa honom, emellan tig och honom allena.*

II.

1. *Men hörer han tig icke?* Om han betalar ondt för godt? Om han snarare blir förbittrad än öfvertygad? Om han hörer dig utan någon nytta, och fortfar i sit onda väfende? Man måste vänta at ofta så tilgår: den vänligaste och ömaste bestraffning har ingen verkan; men välsignelsen, som vi önskade för en annan, vändes i vårt eget sköte. Och hvad skole vi då göra? Vår Frälsare har gifvit oss en tydelig och fullständig underrättelse. *Så tag ännu med tig en eller två.* Detta är det andra steget. Tag en eller två, hvilkas hjertan du vet vara kärleks rika, hvilka älska Gud och nästan. Se tillika at de äro af saktmodig anda, *beprydde med ödmjukhet.* Lät dem vara fridsamme, långmodige, milde; *icke sådane som vedergälla ondt för ondt, bannor för bannor, utan heldre välsigna.* Se til at de äro förståndige män, sådane som äro begåfvade med visdom ifrån högdene; sådane som ej ledas af partiskhet, egenfönnighet eller fördomar af något slag. Man skulle ock laga så, at desse personer och deras caractèr samt egenskaper vore honom väl bekante. Och lät dem som vunnit hans tycke, framför några andra utväljas.

2. Kärleken kan bäst utstaka fättet, huru de skulle gå til väga, efter sakens beskaffenhet. Ej heller kan någon färskild regel föreskrifvas, som vore lämpelig för alla tilfällen. Men i allmänhet torde tjena til underrättelse: Innan de företaga saken, lät dem med ömhet och kärlek förklara, at de ej hyfa ondskan eller fördomar emot honom, utan, at blotta vänskapen och välmeningen drifver dem, at deltaga uti de ärender som honom angå. At göra detta få mycket mera synbart, tyckes ej otjenligt vara, at de med all kallfinnighet afhöra dit förriga samtal med honom, och hvad han säger til sit försvar, innan de göra ringaste försök at falla sit omdöme i saken. Härigenom gifves dem läglighet at bättre döma, huru de skola fortfara, *på det all sak skall beslå vid tväggia eller treggia vitnens mun*: at hvad som häst du hafver sagt, må hafva sin fulla styrka, genom en af deras myndighet tillagd vigt.

3. I detta affeende, må man: 1. Korteligen uprepa hvad du sade och hvad han svarade. 2. Visa, utreda, förklara och bestyrka skälen som du hade anfördt. 3. Gifva vigt och eftertryck til din bestraffning, medelst ådagaläggande, huru billig, huru välmenande och tjenlig den var: och sluteligen påyrka de bevekande skäl och råd, som du hade därmed föränat. Och dessa må efven efteråt, om nöden så fordrade, vitna om det som blifvit omtalat.

4. Rörande

4. Rörande denna, få väl som den föregående regeln må anmärkas, at vår Frälsare ej lämnar oss något val eller någon undanflygt, utan uttryckeligen befäller oss at göra detta, och ej något annat i des's ställe. Han jämväl förordnar när detta skall ske. Hvarken förr eller senare. Nemligen, *sedan* vi tagit det *första*, och innan vi taga det *tredie* steget. Det är först då, som vi äro berättigade, at för dem uppenbara det onda, som en annan oss tilfogat, hvilka vi åstunda måtte deltaga med oss uti detta stora profvet af broderlig kärlek. Men lät oss taga vara, huru vi uptäcka detta för någon, til des's begge desse förste stegen äro tagne. Förfumma vi dessa, eller taga andra utvägar; ej under at vi känna en tung börda! ty vi synda emot Gud och nästan. Och hvad smickrande färg vi fätta derpå, likväl, om vi hafva något samvete, skall synden utfinna oss och des's tunga börda trycka vår *själ*.

 III.

1. At vi må ernå full uplysning i detta viktiga ämne, få har vår Frälsare gifvit oss än vidare underrättelse och befallning. *Höer han dem icke*, då, och ingalunda förut, *så säg det församlingen*. Detta är det *tredie* steget. Hela frågan är, huru ordet *Församling* i detta Skriftenes rum bör förstås? Sakens beskaffenhet varder det bäst förklarande. Du kan intet sägat för hela den Evangelisk Lutherska Församlingen, ej heller för hela den
Menigheten

Menigheten til hvilken du hörer. Om du sade det för alla, skulle dock ej något Christeligt ändamål dymedelt vinnas. Det vore ej tjenligt at upptäcka färskilta medlemmars fel för hela Församlingen. Tyckes således följa, at du bör fågat för Församlingens *Älste och Föreståndare*, för dem, som äro uppfynings-män öfver *Christi Hjord*, til hvilken I begge hören, hvilka vaka öfver din och hans själ, *såsom the ther räkenskap göra skola*. Och detta skulle ske, om det tjenligen låter göra sig, i dens närvaro som saken angår, och änskönt tydeligen, dock med all ömhet och kärlek, som sakens natur och beskaffenhet medger. Det tilhörer egenteligen dem, at hafva akt på själars förhållande, som äro under deras vård, och at *straffa*, enligt brottets beskaffenhet, *med fullt ansvar*. När du således gordt alt detta, så har du efterkommit alt, hvad *Guds Ord* och kärleks lagen, i den delen af dig kräfva. Du är intet nu en deltagare i hans synd, utan om han går förlorad, så är hans blod öfver hans eget hufvud.

2. Lät det ock här anmärkas, at detta, och ej något annat, är det *tredje* steget som vi skole taga: och at vi skole tagat *i sin ordning, efter de twänne förste*: intet framför det andra, mycket mindre framför det första, undantagandes i någon ganska synnerlig händelse. I sanning uti et fall kommer det *andra* steget öfverens med detta: på vist sätt kunna de anses för et och det samma. Församlingens *Älste och Föreståndare* kunna vara i så

nära

nära förening med den felande brodern, at de må åfidosätta andra vitnen, och upfylla rummet af de en eller två vitnen. Så at det kan vara tillräckligt at berättat för dem, sedan du hafver sagt det din broder, *emellan tig och honom allena.*

3. När du har gjort detta, få hafver du frälfat din siäl. *Vill han intet höra Församlingen, om han fortfar i sin synd, så håll honom såsom en hedning och Publican.* Du är intet under någon förbindelse at vidare tänka på honom, undantagande när du antvardar honom Gudi uti tina böner. Du behöfver ej vidare tala om honom, utan lämna honom sin egen Herre. Men icke des mindre är du honom skyldig, äfvensom alla öfriga hedningar, en allvarlig och öm godhet. Du är honom skyldig all höflighet, och efter omständigheterna all tjenstaktighet. Men pläga ej någon vänskap eller förtrolighet med honom, ingen annan gemenskap, än med en uppenbar hedninge.

4. Men, om denne är den regel, hvarest de Christne vandra; hvilket är det land hvarest de Cristne bo? Til esväntys må någre finnas kringspredde här och där, som samvetsgrant i akttaga denna befallning. Men huru få äro de icke? Huru tunfäddade på jorda klotet? Och hvar finnes en Menighet, som allmänt vandrar efter denna reglan? Finne vi sådant Folk i Europa? Eller, för at ej gå längre: finnas de i vårt *Fädernesland*? Består vår Församling af sådana? *Är du en af dem?*

Jag fruktar svaret blir nej. Jag rädes vi få föka hela Riket igenom, och likväl föka förgäfves. Ve den Christna verlden! Ach huru det står til med de Proteſtanter ſom vilja hälſas för Lärans uprättare! *Ho vill upreſa ſig emot det onda? Hvilken vill åtaga ſig Herrans ſak emot förtalare? Läfare, är Du den ſamme? Vill Du, genom Guds nåd, vara en ſom intet åtföljer ſtrömen? Har Du ſaft beſlutat, genom Guds biſtånd, at ifrån detta ögnablecket ſätta et lås för din mun, och tillſluta dina läppars dör? Ifrån detta ögnableck, vill du vandra efter denna regel? Förtala ingen. Om du ſer din broder göra illa, vill du ſtraffa honom för deſs fel, emellan tig och honom allena? Derefter taga en eller två vitnen, och ſedan förſt ſäga det Förfamlingene? Om detta är dit hjertans fulla alfvar; ſå lär denna läxa helt väl: *Lyſſna ej til något förtal.* Förtalare tiga ſnart utan hörare. Om ingen ſkulle höra, ſå ſkulle ingen tala ondt om näſtan. Och är icke, efter allmän ſägen, den ſom emottar godſet, lika ſtraffbar med tjufven? Derföre, om någon i din närvaro begynner at förtala, hindra honom ſtraxt. Vägra at höra kjuſarens röſt, hans kjuſning må vara aldrig ſå ljuſtig: han må låta höra ſig med aldrig ſå mild ſtämna; ja, ehuru ſmekande och öma deſs förläkringar efven vore, om medlidande, vänſhap och välvilja för den, ſom han i mörkret mättar ſina pilar åt, hvilken han ſtinger under det ſemte refbenet. Med manna mod förvägra at höra, änſkönt ſquallraren beklagar ſig helt förtungad och mycket*

mycket bekymrad til des han uptäcker sit hjerta.
 Förtungad: du däre! känner du bördan af din
 fördömda hemlighet, *liksom en quinna som är under
 barns-börd?* Gack derföre och lätta dig af din
 börda på sätt som Herren hafver dig befalt. Först,
Gack och straffa honom emellan tig och honom allena.
 Dernäst, *Tag med tig en eller två gemensame*
 vänner och straffa honom i deras närvaro. Om
 ingendera af desse stegen har en önskad verkan;
Så säg det Församlingen. Men vid din siäls förlust,
 säg det för ingen annan, hvarken förr eller efter,
 undantagande i det enda fall, när det är oumgänge-
 ligen nödigt, at varna den oskyldiga. Hvarföre
 skulle du plåga en annan efven som dig sielf, i det
 du gör honom delaktig af din synd?

5. O at alle I som bären Christi försmädelse,
 I, hvilka verlden icke känner, viljen åtminstone i
 detta fall sätta efterdöme för den så kallade Christna
 verlden! Afläggen derföre alt förtal, squaller och
 kärlekslöft dömande! Intet af alt detta gånge
 utur edar mun! Sen til at I *ej talen illa om någon:*
 om den frånvarande intet annat än väl. Om I
 måsten vara utpekade, låten detta vara hvar och
 ens edart kännemärke: *Han baktalar aldrig.* Af
 denna frukt skall man känna honom. Hvad välsignad
 verkan skulle vi icke snarliga ärfara på våra hjer-
 tan? Huru skulle icke vår frid flyta som en ström,
 när vi på detta sätt sökte frid med alla människor?
 Huru skulle icke Guds kärlek öfverflöda i våra egna
 själar, när vi så vitnade om vår kärlek til nästan?

Och

Och hvad lyckfelig verkan skulle icke dymedelst ärfaras til allas förbättring, som äro förenade i Herrans Jesu Namn? Huru skulle icke den broderliga kärleken stadigt tilväxa, när detta stora hindret därtill rögdes ur vägen? Alla ledamöterna af Christi andeliga lekamen skulle då naturligt-vis draga förforg för hvarannan. *Om en lem lede något, så skulle alla lemmanne lida med; och om en lem worde härliga hållen, så frögdade sig alle lemmanne med; och hvar och en skuile älska sin broder med et öskrymtat hjerta. Intet allenast detta; utan, hvad hugnelig verkan skulle icke dymedelst uträttas, efven på den vildsinta och tanklösa verlden? Huru snart skulle de icke up-täcka hos fanna Christne, hvad de ej kunde finna bland alla de tusende af sina bröder, och ropa som *Julianus Apostata* til sit hedniska Hof-folk: *Se huru de Christne älska hvarannan!* Härigenom skulle Gud på synnerligt sätt bestraffa verlden, samt bereda efven dem för-Sit Rike, såsom vi lätteligen lära utur de märkvärdiga ord, uti vår Frälsares sista högtideliga bön; *Jag beder för dem som skola tro på mig, at de skola alle vara et, såsom Tu, Fader, i mig, och Jag i Tig—På det at verlden skall tro, at Tu hafver mig sündt!* Herren fortskynde denna tiden! Herren göre ofs skickelige at så älska hvarannan, ej allenast med ord eller med tungone, utan med gerning och sanning, såsom ock Christus hafver älskat ofs!*

Amen.